Dísznyeregtakaró (cafrag)

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	52.2788.1
Készítés ideje:	17. SZÁZAD VÉGE
Készítés helye:	Törökország (Oszmán Birodalom) (feltehetően); Kelet-Európa (feltehetően)
Anyag:	lenvászon alap
Technika:	aranyozott ezüstfonallal hímzett; ezüstfonallal hímzett
Méretek:	szélesség: 135 cm hosszúság: 58 cm

A fekvő téglalap alakú takaró teljes felületét aranyozott ezüst- és ezüstfonalas hímzés borítja, díszítménye zeg-zug mintás alapon tükörszimmetrikus, stilizált növényi motívumokból áll. Lapjának három oldalát a két végén ívesen záródó, széles bordűr sáv keretezi. A bordűrben nagyméretű, küllős rozetták és váltakozó irányú, félhold alakú és fogazott szélű levelek váltogatják egymást a bordűr külső szegélye hármas levélkék sorával keretezett. A takaró középmezejét három, a bordűrével azonos rajzú rozetta díszíti. A középső, a többinél valamivel nagyobb méretű rozettából kétfelé, álló és fekvő helyzetű, hatalmas méretű, fogazott szélű levelek nőnek, s a hozzájuk kapcsolódó további levelekkel négyzetet alkotva fogják közre a két szélső rozettát. A szabadon maradó felületeket kisebb leveles rozetták és tulipánok töltik ki.

Számos azonos, vagy közel azonos darabja ismert, például a stockholmi Livrustkammaren gyűjteményében, a svéd västergötlandi Kungslena-templom tulajdonában, a drezdai Rüstkammer gyűjteményében, a prágai Staronová synagoga gyűjteményében továbbá a krakkói Muzeum Narodowe gyűjteményében, hasonlóképpen a romániai Dintrun Lemn-kolostorban (két darabból összevarrva faliszőnyegként), valamint eredet-meghatározás nélkül, az oroszországi Pereszlavl-Zalesszkijben lévő Goritszkij-kolostor gyűjteményében (egy miseruhára rádolgozva).

A nyeregtakarók e csoportjának közös jellemzője az erősen korrodálódó fémfonallal készült, laza szerkezetű, len és gyapjú alátöltésű, plasztikus hímzés a közel azonos, szimmetrikus rajzú, geometrikus öltésekkel gazdagon kitöltött küllős rozettákból és leveles virágtövekből álló díszítmény, ami a török nyeregtakarók küllős rozettákkal és levelekkel díszített típusának gyengébb kvalitású változata. A szakirodalomban eredetük megítélése különböző, általában krími tatár, török, de előfordul lengyel, lvovi, orosz, sőt balkáni eredet-meghatározás is. Feltételezhető, hogy török előképek hatására kelet- vagy dél-európai műhelyben készült munkákról van szó. A tárgycsoport európai eredetét támasztja alá a stockholmi nyeregtakaróhoz tartozó katonanyereg típusú nyereg és a dupla fedelű, rojtozott szélű pisztolytok is, melyek nem tartoztak a török lovasság felszereléséhez.

Irodalom

- Szerk.: Pásztor Emese: *Az Esterházy-kincstár textíliái az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2010. - Nr. 58.

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum